

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

2022-yil
11-yanvar
seshanba
№ 1 (1273)

Gazeta 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan • www.uzhurriyat.uz

gazhurriyat@mail.ru

t.me/hurriyatuz

f Hurriyat gazetasi

✓ ТААССУФ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 20 январдаги "Мамлакатда давлат тилида иш юритишини самарали ташкил қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорида ташкил ёзувлар, лавҳалар, эълонлар, реклама ва кўзгизмали бошқа ахборот матнларини "Давлат тили ҳақида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни талабларига мувофиқлаштириш вазифаси белгилаб қўйилган.

Бу дегани, реклама баннерларидағи ёзувлар, эълон ва пешлавҳалар, ҳар қандай реклама ва кўзгизмали бошқа ахборот матнлари тўлиқ давлат тилида берилиши шарт ва мажбурийдир. Аммо ҳақиқатдан ҳам шундайми?

КЎЗГУГА КАЧОН ҚАРАЙМИЗ?

ёки яна она тилимизга бепарволик "касаллиги" ҳақида

Саволимизга жавобни Тошкент шахри кўчаларида, маҳаллаларида юриб ахтардик. Аммо нигоҳимиз тушган манзаралар кетма-кетлиги тъбимизни тобора хира қиласерди. Чунки, эълонлар матни ва пешлавҳалар исталган кўринишда, исталган тилда ёзиб жойлаштирилган. Пешлавҳаларда кўплаб ёзувлар рус ва инглиз тилида берилган. Баъзи жойларда кирилл, баъзи жойларда эса лотин алифбосидан фойдаланилган. Имло хатолари-ку бисёр.

Ёзувларни ўқиганинг сари қишида "тавба, чет элдамизми?", деган фикр ҳамда тасаввур уйғонар экан. Кишини ўйга толдирдиган бундай манзараларни кутишида давом этавгерганинг сари онгу шуурингизда "наҳотки, ўз тилимизни яхши кўрмасак, ҳурмат килмасак, қадрламасак, ахир ба ҳолатлар ўзимизни, ўзлигимизни хурмат қўлмаслик, қадрламаслик билан баробар-ку", каби оғрикли фикрлар, сўзлар уйғонади. Ўйлаб қолсан киши, тадбиркорлар пешлавҳалардаги ёзувларни, реклама ва эълонларини давлат ти-

лида ёздиришса нима, ишлари касодга учрайдими? Дафтаримизга рус ва инглиз тилида ёзилган баннерлардаги рекламалар, пешлавҳалар, эълонларни санаб ёзиб борар эканмиз, саноқ кўпайгандан кўпайб бориб, очиги адашиб кетдик.

Баъзи жойлarda паннолардаги ёзувлар ва суратларнинг ранги ўчиб хира тортганига, йиртилиб осилиб котланига ҳам гувоҳ бўлдик.

Тадбиркорлик субъектлари, хизмат кўрсатиш обьектлари, корхона ва ташкиллардаги пешлавҳалар, нархномалар ва эълонлар, айниска, ахоли гавжум жойлар, бозорлар, савдо раасталари, маҳалла гузарлари, кўчаларда панно ва баннерлар, лавҳалардаги ёзув ва тасвиirlар давлат тилини кида мебъёрларига мутлақо мос эмаслиги ҳолатларини афсус ва яна афсуски жуда кўплаб учратдик. Яхшилаб разм солинса кўринади, пойтхатимизнинг кўчаларини турли шаклда ёзилган, гиж-гиж имловий хатолар билан битилган матнлар эгаллаб олган.

Хар қадамда рус тилида битилган кўплаб пешлавҳаларга дуч келдик. ОХОТА РЫБАЛКАНИ — БАЛИК ОВИ, АПТЕКАНИ — ДОРИХОНА, ВСЁ ДЛЯ ДОМАНИ — ҲАММА НАРСА УЙ ЧУН, МАГАЗИН ДОМАШНЫХ ДЕЛИКАТЕСОВНИ — ТАНСИК УЙ ТАОМЛАРИ, МЫ ОТКРЫЛИСЬНИ — БИЗ ОЧИЛДИК, ХЛЕБНИ — НОН, ДЕТСКИЙ САДНИ — БОЛАЛАР БОҒЧАСИ деб ёзса бўлади-ку!

Дунёга бокайлик, ахир ҳамма юртларда фуқаролари ўз тилини ниҳоятда ардоқлашади, қадрлашади. Қайси тил давлат тили ҳисобланса ўша тилда рекламаларни ёзишади.

2-6.

✓ САРҲИСОБ

Тарих зарварақларига муҳрланган 2021 йил мамлакатимизда кўпгина жабҳалар қаторида сўз ва матбуот эркинлигини тъминлаш, журналистларни кўллаб-куватлаб борасида ҳам жуда самарали йил бўлди. "Инсон қадрни улуглаш ва фаол маҳалла йили" деб эълон қилинган 2022 йилнинг ҳам оммавий ахборот воситалари ходимлари учун қадами кутлуғ келишига, қонуний фаолият юритаётган ОАВ вакиллари бундан бўён ҳам қонун ва Президент ҳимоясида бўлишига ишончимиз комил.

ЯНГИ ЙИЛДАН УМИДИМИЗ КЎП

Албатта, ўтган йил ҳар кандай ютуқларга бой булса-да, бизнинг янги йилдан умидимиз икодий режаларимиз катта — журналистика соҳаси янада равнақ топишни, матбуот том маънода жамият кўзгусига айланishiга ишонамиз. Медиа соҳасининг барча вакиллари шу эзгу мақсад йўлида ислоҳотларнинг олдинги сафида бўлишига барча асосларимиз бор.

Дарҳакиқат, 2021 йилда ўзбек журналистикасида туб ўзгаришлар, сезиларни сийлишлар кузатилгани, сўз эркинлигининг амалдаги исботи бўй кўрсатди. Айниқса, Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни или бер оғақат марказда, балки, барча худудларда янги форматда, барча қалам ахли иштироқида кенг нишонланган эътироғга молик бўлди.

Биргина ўтган йилнинг ўзида Президент фармонига биноан 100 нафардан ортиқ журналистлар ва бир неча блогерлар давлатимизнинг ўзига мукоммётлар — орден ва медаллар билан, 1000 нафарга яки журналистлар "Ўзбекистон Республикаси Мустақилигининг 30 йиллиги" ёздалик нишон билан тақдилантани соҳа ва килларига қаратилётган алоҳида ёзтиборнинг ёрқин далилидир.

Шубҳасиз бу давлатимиз раҳбари томонидан оммавий ахборот воситалари ходимларига билдирилган юқсак ишончдан далолат беради. Мамлакатимиз тараққиётининг янги босқичида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг мазмун-моҳиитини холиқ ва тезкор ёритиб бориш, ҳалқимизга етказиш ҳар биримиздан зиммиздаги масъулиятни вазифани чукур ҳис килиши талаб этиди.

Президентимиз Шавкат Миризёевнинг сўз эркинлиги тъминланишида событилги, соҳага оид конунчиллик нормаларининг таомиллаштирилиши, колаверса, матбуот ахлининг ҳар жиҳатдан кўплаб-куватланиши ўз натижасини берди. Янни уларда замон билан ҳамнафас бўлиш, бир қадам олдинда юриш ҳиссиси ва масъулиятини ошириди.

3-6.

✓ ВАЗИЯТ

Катъий карантин чекловларига қайтиш режалаштирилмаяпти

Сўнгги кунларда ижтимоий тармоқларда турли миш-мishлар авж олди. Айримлар "яна катъий" карантин чекловларига ҳорий этилар экан" деган вахималарни тарқата бошлади. Бу ма-салага кече АОҚАда ўтказилган матбуот анжуманида Санитария-эпидемиологик оғоришталарни ва жамоат саломатлиги хизмати бошлиғинин биринчи уринбо-сари Холмамат Норбоев ойдинлик кириди.

Чекловлар киритилишининг олдинги олиш учун ҳам эмланишим керак, — деди X.Норбоев.

— Бир нарсанни яхши тушуниш керак, вакцина "Omicron"дан тўлиқ ҳимоя килмайди. Лекин эмланган олдамда касаллик енгилроқ ўтади. Биз уни юқтирмаслик учун жамоатчилик ийигилан жойларда бўлишишим керак, — деди Соглиники сакрал вазири ўринбо-сари Э.Боситхонова.

Олий ва ўтга маҳсул тавсияларига бош бошқарма Абдували Холиковнинг таъкидлашича, 24 январдан кейин OTMларда таълим жаҳрани онлайн форматта ўтказилмайди. Якуният назорат имтихонлари ўз вақтида бўлиб ўтади.

Уз мухбirimiz.

✓ МУЖДА

"ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТИКАСИ ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ" ЯРАТИЛАДИ

Энциклопедия — бу қомус. У қисқа ва аниқ шаҳодатнома беради ва асрлар давомиди ҳамма учун керакли манба, кўлланма вазифасини ўтайди. Шундай экан у имлий асосланган ва ўз навбатида мукаммал бўлиши керак. Шу вакта қадар юртимизда журналистика соҳасига оид энциклопедия мавжуд эмас. Чунки у яратилимаган. Соҳага оид маълумотларни эса фақат умумий энциклопедиялардан топиш мумкин холос.

Бироқ эндиликда хайрли ишга кўл уриладиган ва бу кемтилик тўлдириладиган бўлди. Чунки Ўзбекистон Журналистилари икодий уюшмаси раиси Олимжон Ўсаров олиб борди ва мазкур энциклопедиянинг нима учун зарурлиги ва унга бўлган эхиёт тўғрисида алоҳида тўхтади.

— Бугун мамлакатимиздаги сакиизта олий таълим мусассасидаги журналист кадрлар тайёрланмоқда. Бироқ мана шу журналист кадрлар тайёрландиган мусассасалар учун ОАВга оид ягона илмий, амалий, мукаммал кўлланма мавжуд эмас. Колаверса, бугун мамлакатимизда 2400 га яқин оммавий ахборот воситалари давлат рўйхатидан ўтган. Биз истаймизки, мана шу ҳар бир таҳриягатга "Ўзбекистон журналистикаси энциклопедияси" этиб борсинг. Биз таърибли журналистилар билан соҳага энди кириб келаётган ёшлар ўтрасида устоз-шоғирд анъана парини йўлга кўйяпмиз. Энциклопедия устозларга ва ўш ижодкорларга мумхим амалий кўлланма бўлиб хизмат қиласиди. Бу гун энциклопедиянинг концепцияси ва унинг ҳамдай шакл, холатда бўлиши, мазмун мундарижаси келишиб олинади.

Куни кече ушбу эзгу ташаббусга юртимиздаги узоқ йилик тажрибага эга бўлган ҳамда юқори малакали журналистилар ҳамда ўш кадрларни кенж жалб этиш ва нашрага тайёрланадиган энциклопедия концепциясини белгилаб олиш мақсадида пойтхатимиздаги Миллий матбуот марказида

иши гурух ўтилиши бўлиб ўтди.

Тадбирни Ўзбекистон Журналистилари икодий уюшмаси раиси Олимжон Ўсаров олиб борди ва мазкур энциклопедиянинг нима учун зарурлиги ва унга бўлган эхиёт тўғрисида алоҳида тўхтади.

— Бугун мамлакатимиздаги сакиизта олий таълим мусассасидаги журналист кадрлар тайёрланмоқда. Бироқ мана шу журналист кадрлар тайёрландиган мусассасалар учун ОАВга оид ягона илмий, амалий, мукаммал кўлланма мавжуд эмас. Колаверса, бугун мамлакатимизда 2400 га яқин оммавий ахборот воситалари давлат рўйхатидан ўтган. Биз истаймизки, мана шу ҳар бир таҳриягатга "Ўзбекистон журналистикаси энциклопедияси" этиб борсинг. Биз таърибли журналистилар билан соҳага энди кириб келаётган ёшлар ўтрасида устоз-шоғирд анъана парини йўлга кўйяпмиз. Энциклопедия устозларга ва ўш ижодкорларга мумхим амалий кўлланма бўлиб хизмат қиласиди. Бу гун энциклопедиянинг концепцияси ва унинг ҳамдай шакл, холатда бўлиши, мазмун мундарижаси келишиб олинади. Бироқ мана шу ҳар бир таҳриягатга "Ўзбекистон журналистикаси энциклопедияси" этиб борсинг. Биз таърибли журналистилар билан соҳага энди кириб келаётган ёшлар ўтрасида устоз-шоғирд анъана парини йўлга кўйяпмиз. Энциклопедия устозларга ва ўш ижодкорларга мумхим амалий кўлланма бўлиб хизмат қиласиди. Бу гун энциклопедиянинг концепцияси ва унинг ҳамдай шакл, холатда бўлиши, мазмун мундарижаси келишиб олинади. Бироқ мана шу ҳар бир таҳриягатга "Ўзбекистон журналистикаси энциклопедияси" этиб борсинг. Биз таърибли журналистилар билан соҳага энди кириб келаётган ёшлар ўтрасида устоз-шоғирд анъана парини йўлга кўйяпмиз. Энциклопедия устозларга ва ўш ижодкорларга мумхим амалий кўлланма бўлиб хизмат қиласиди. Бу гун энциклопедиянинг концепцияси ва унинг ҳамдай шакл, холатда бўлиши, мазмун мундарижаси келишиб олинади. Бироқ мана шу ҳар бир таҳриягатга "Ўзбекистон журналистикаси энциклопедияси" этиб борсинг. Биз таърибли журналистилар билан соҳага энди кириб келаётган ёшлар ўтрасида устоз-шоғирд анъана парини йўлга кўйяпмиз. Энциклопедия устозларга ва ўш ижодкорларга мумхим амалий кўлланма бўлиб хизмат қиласиди. Бу гун энциклопедиянинг концепцияси ва унинг ҳамдай шакл, холатда бўлиши, мазмун мундарижаси келишиб олинади. Бироқ мана шу ҳар бир таҳриягатга "Ўзбекистон журналистикаси энциклопедияси" этиб борсинг. Биз таърибли журналистилар билан соҳага энди кириб келаётган ёшлар ўтрасида устоз-шоғирд анъана парини йўлга кўйяпмиз. Энциклопедия устозларга ва ўш ижодкорларга мумхим амалий кўлланма бўлиб хизмат қиласиди. Бу гун энциклопедиянинг концепцияси ва унинг ҳамдай шакл, холатда бўлиши, мазмун мундарижаси келишиб олинади. Бироқ мана шу ҳар бир таҳриягатга "Ўзбекистон журналистикаси энциклопедияси" этиб борсинг. Биз таърибли журналистилар билан соҳага энди кириб келаётган ёшлар ўтрасида устоз-шоғирд анъана парини йўлга кўйяпмиз. Энциклопедия устозларга ва ўш ижодкорларга мумхим амалий кўлланма бўлиб хизмат қиласиди. Бу гун энциклопедиянинг концепцияси ва унинг ҳамдай шакл, холатда бўлиши, мазмун мундарижаси келишиб олинади. Бироқ мана шу ҳар бир таҳриягатга "Ўзбекист

14 ЯНВАРЬ—ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИ КУНИ

Ватан – ҳар бир миллат учун орномус, садоқат, этиқод, матонат, жасорат мезони ва тимсолидир. Ҳатто, қушлар мавсумий қай манзиллар томон учсалар ҳам, лекин ўшёнига яна ва яна қайтаверади. Шу маънода Ватан ва ватанпарварлик тирикликтининг ўзига хос омили десак, хато бўлмайди. Ватан ҳисси инсонга Ватанидан описда бўлганида яқол сезилади. Турли сабаблар билан ўзга юртларда яшаган кўплаб ватандошларимизнинг ҳаётини аянчли ва қайғули кечгани бизга тариҳдан маълум. Бу ҳақиқат буюк бобомиз Алишер Навоийнинг “Олтин қафас ичра гар қизил гул битса, Булбулга тикондек ошиён бўлмас эмиш”, деган даъватларида ҳам ўзининг ёрқин ифодасини топган.

ВАТАН ҚАНОТЛАРИ

Айниқса, ёшларда ватанпарварлик туйгуларининг юксалиши ва намоён бўлишида, уларнинг жисмонан бакувват ва маънан етук бўлиб камол топишида миллӣ армиянинг ўрни бекиёс. Бугун ёшларимизда юксак ватанпарварлик туйгуларни асосида ён-атрофимиз ва жаҳонда рўй берадиган сиёсий-ижтимоий жараёнларга миллӣ манфаатларимиздан келиб чиқсан ҳолда ёндаши кўнникларини, турли ички ва ташки таҳдидларга қарши мағкуравий иммунитетни шакллантиришига эришиш устувор масала бўлиб турибди.

Жаҳон ва минтақадаги вазият, юзага келалтган хатар ва таҳдидларга мос ҳолда қайта ишлаб чиқилган ва 2018 йил 9 январда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг Мудофаа доктринаси тўғрисида” Конун қабул қилинди. Бу тарixий ўзхажат мазмун-моҳиятидан келиб, Шавкат Мирзиёевнинг ҳарбий соҳага оид қабул қилган карорлари, ҳарбий хизматчиларга яратилган имтиёзлар ва кўпайшароштадар, уларни ўй-жой билан таъминлаш бўйича узоқ муддатли имтиёзли ипотека кредитлари берилиши, ҳарбий шаҳарчаларни ободонлаштириш, уларда замонавий инфратузимлар барпо этиш, муддатли хизматни ўтгаётган ёшларга олий таълим мусасасаларига имтиёзли ўйламалар бериш, ҳарбий хизматчиларгин фарзандларига олий ўкув юртларида таълим олишлари учун давлат грант ўринлари акратилиши мамлакат мудофаа салоҳиятини мустаҳкамлашда мухим омил бўлмоқда. Айниқса, бу борада тумпалар, шахарлар, маҳаллаларда узлуксиз тарбибот-ташвибот тадбирлари ўтказиш ёшларимизнинг ҳарбий хизматга, Ватанга муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялаш имконини беради. Ундан ташҳари, ҳарбий қисмлар, таълим мусасасаларида ёшларнинг ҳарбий қасбга бўлган қизиқшарини янада ошириш, ватанпарварлик фазилатларини камол топтириши мақсадида тарихий қархонлар Тўмарис,

Широқ, Спитамен, Жалолиддин Мангуберди, Амир Темур, Бобур Мирзо сингари улуг зотлар ҳаётини фаолияти, жасорати, жанговар тактикасини тартиб этувчи учрашув ва давра сухбатларини ташкил этиши катта икобий натижага беради. Шундан келиб чиқиб, Президентимиз “Ватанпарварлик ҳар бир давлат ҳаётининг маънавий асоси ҳисобланади ва жамиятни ҳар томонлама ривожлантириш борасида энг мухим сафарбар этувчи куч сифатида намоён бўлади”, дега бежиз таъкидламаган эди.

Зеро, ҳарбий-ватанпарварлик концепциясининг устувор вазифалари ҳам ёшларда миллӣ армиямизнинг қудрати ва салоҳиятига бўлган ишончни кучайтириш, ҳар қандай мураккаб вазиятларда тезкор ва мустакил қарор қабул кишиш, замонавий ҳарбий-техника воситаларидан самарали фойдаланиши малакасига эга кадрлар етишиши, Ўзбекистон манфаатларини нафақат ҳарбий соҳада, балки ҳаётининг барча жабхаларида хизома қилишга тайёр, юрт учун фидойи, бунгунда қун талабига жавоб берга оладиган қилиб тарбиялашга қаратилгандир.

Мамлакатимизда ўтган йиллар давомида ҳарбий таълим тизимини тубдан истоҳ килиш борасида ибратли ишлар амалга оширилди. Жумладан, олий ҳарбий таълим мусасасалари фаолияти кенгайтирилиб, уларнинг салоҳияти янада оширилди. “Ўсмирларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ва давлат хизмати учун кадрлар заҳирасини тайёрлаша тизимини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 2019 йил 28 июндан 4375-сонлиг Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори асосида янги Ўзбекистон Республикаси Мудофаа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирликлари, давлат хизмати, Миллӣ гвардияси тар-

кибида барча ҳудудларда ташкил топган “Темурбеклар макtabi” ҳарбий-академик лицейларида фарзандларимиз онги ва тафаккурига ёшлигидан ватанпарварлик, миллӣ армияга ишонч туйгулари сингидирилиб борилмоқда.

Бугун дунёнинг олис ва яқин минтақаларида мурakkab moҳaro va тўқнашувлар давом этаётган бир пайтда Ўзбекистонимизда тинчлик ва хавф-сизлики таъминлаш борасидаги ишлар янада самарали ташкил этилмоқда. Ҳусусан, мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, қўшинларни замонавий қурол-яроғ ва техникалар билан таъминлаш, бўлнималарни бошқаришда ахборот технологияларини кенг кўллаш, жанговар тайёргарлик ва касбий маҳоратни ошириш устувор вазифалар бўлиб қолаверади.

Зеро, ёшларда Ватанга даҳлдорлик ҳиссини кучайтириш бугун ҳаётӣ ва ахлоқий этиёғга айланishi керак. Давлатимиз раҳбари, Қуролли Қуҷалар Олий Боз Кўмандони Шавкат Мирзиёев шу йилнинг 7 январи куни Давлат хавфсизлик хизматининг ҳарбий таълим мусасасалари фаолияти билан танишар экан, пойтактимизнинг Юнусобод туманида жойлашган “Темурбеклар макtabi” ўкувчи-ёшлар билан учрашди.

“Сизлар Янги Ўзбекистоннинг қанотисизлар. Бу қанотлар нима билан кучли бўлади? Билим билан! Камида иккى-учта тиблини, аниқ фанларни ва тарихимизни мукаммал билиншини керак”, — деди Ўртошибимиз.

Дарҳакиат, юртимизнинг тинч-тотувлиги, ёртамизнинг порлок йўли она Ватанимизнинг тинч-тотувлиги боғлиқ. Шу боис Ватан ҳимоячилари Президентимиз таъбири билан айтганда ҳаётимиз қанотларидир.

Эшболта ҚОБУЛОВ,
Термиз давлат университетининг педагогика инститuti директори, тарих fanlari doktori.

МУАММО

МАКТАБДА... БОЛАЛАР НАШРЛАРИ БОРМИ?

Республикамизда 10 мингга яқин умумий ўрта-таълим мактаблари бўлиб, уларда бир неча миљон ўкувчилар таълим олишиади. Лекин марказий шаҳарлардаги мактаблар билан республикамизнинг чекка ҳудудларида жойлашган мактабларнинг умумий аҳволи анча фарқ қиласи.

Бир пайтлар ҳаётимиз шамчироги бўлган “Guncha” журналиниң ўтган йилги 12-сони қўлимда. Дароров қизикиб, ададига кўз ташладим. 2300 нусхадан сал кўпроқ экан. Эҳ, минг афсус, ахир миљонлаб жажжи фарзандларимизнинг кўлига етиб борадиган ушбу нашр нега бунча кам?

Ақали юртимиз мактабларига бир нусхадан борганида ҳам 10 минг нусха атрофида чиқмас эдими? Бугун болаларнинг “Tong yulduzi”, “Gulxan” каби нашрларини ҳатто кўлига шублап кўрмаган миљонлаб болалар мактабни тамомлаб кетишимоқда. Аммо ўкувчиларнинг маънавий дунёқарашини шакллантириш учун уларга “Guncha”, “Gulxan” журналлари, “Tong yulduzi”, “Klass” каби газеталар етиб бормайди хисоб. Кимларнинг, инновация “Фикр” ларининг жабрини неча йилларки ёш авлод тортиб келмоқда. Кутубхона кирай деса, ёшларбонга кўнгилгиларни кўнгилгиладигидек.

Шаҳарлар ӯкувчи-ёшлари учун эса бу учнчалик сезилмасада, кўплаб қишлоқларда таълим олаётган болаларни бу муаммо қўйнаётгани бор гап.

Шаҳарлик тенгқурларимизга маззада, мактабларидаги барча шароит, интернет, электрон кутубхона, “Wi-Fi” доимо ишлар экан. Ҳоҳласалар дарсдан бўш пайтларида музей, кўғирчок театри, хиёбонларни айланишар экан, — дейдик кишлоқда яшовни жиянм Санджар. — Қани энди бизни мактабда ҳам барча шароитлар бўлслайди, њеч бўлмаса, ўкувчиларга мўлжалланган газета-журналлар ҳам йўқ. Мактабимизга бундай нашрлар келмайди.

Оддий мактаб ёшидаги ўкувчиларга мўлжалланган нашрларни пойтҳаёт ўкувчилари бугун ўқишина, чекка ҳудудларга етиб бориши бир неча куннингизни эмас, ҳафтапарни олади. Чунки почта хизматларининг аҳволи бугун ҳаммага кундай равшан.

Афсуски, бу ёшларнинг тақдиди билан “ким”ларнинг “йўнашиши” десек бўлади.

Тасаввур қилинг, Президентимиз, хукуматимиз томонидан ёшларни маънавияти, чукур билимларни езгалишлари учун бир катор эзгу ишлар амалга оширилаётган пайтда, жойлардаги масъуллар мактабдаги келажак авлодларимизни баркамол вояж этишлари учун на интернетни, на босма ОАВни мунтазам етказилишини назоратга олмаятилар.

Айниқса, ўкувчилар кундалик дафтарларини ҳам электрон шаклинида башкортганларидан кўра, болаларбон нашрларни ўкув даргоҳларига етказиш хусусида башкортганларидан кўпроқ самара бермайдими?

Хикматулло ҚОДИРОВ,
“Hurriyat” мұхбари.

ЁКИ ЯНА ОНА ТИЛИМИГА БЕПАРВОЛИК “КАСАЛЛИГИ” ҲАҚИДА

1-6.

Пешлавҳалар, реклама ва ахборот матнлари, ташки ёзувлар барчаси қабул қилинган алифбода ёзилади. Биздаци, биз қандай йўл тутаямиз?

Аҳволимиз кўнгилдагидек эмас. Қачон ўзгарамиз? Юртимизга келган сайёхларнинг қарашларини, фикрларини ҳам ётибордан четда қолдирмаслик керак, ахир! Чунки, тил, ёзув миллатнинг, фуқароларнинг, юртнинг мавқеини ёюксакка кўтаради ёки ерга түширади.

Биз эса ўзининг илми, сўзи ва амалининг бирлиги билан ўзбек деган миллатнинг донгини ўзга юртларга таратган, шавнини, обрўсими баландга кўтарган аждодларнинг фарзандларимиз. Аждодларимиз билан фикр фархланибигина қолмай, балки уларга муносиб бўлиб

ишларини давом эттиришимиз ҳам лозим.

Кишини ўйланирадиган бир холат мавжуд. Тадбиркор ўзи нигешини кўрсатиш, реклама қилиш максадида. Реклама агентликларида фаолият кўрсатадиган мавжуд. Улар ўзбек тили давлат тилини эканлигини, лотин алфобисидан ис юртиши кераклигини наҳотки билишмас?

Биз ўз тилига, қадриятлаriga, ўзлигига эга бўлган ҳалқ эмасмизми? Ўзбек — улуғ миллат, улуг ҳалқ. Шундай экан, пешлавҳалар, ташки ёзув ва ўзлонларни ёзётганимизда она тили талабларига жиддий ётибор қараштадиги нуфузи ва мақомини ошириш билан боғлиқ тарихий ислоҳотлар даврида, учинчада Ренессанс даврида яшайпмиз. Демак, ҳали олдимизда килинадиган ишлар бехисобdir.

Кишиги, бугунги кунда хокимликларнинг маънавий-маъри-

фий ишлар самара дарорлигини ошириш, давлат тили тўғрисидаги конун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш маслаҳалари бўйича узмаслаҳатчилири мавжуд. Улар тегиши хизмат ходимларини жалб этган ҳолда жойлардаги пешлавҳалар, реклама ва ахборот матнлари, ташки ёзувларни ўрганиш, бу борада аниқланган камчиликларни бартараф этиши борада бирор тайинли иш килишадигани йўқ. Чунки минг афсуски, бу сезилмаяти.

Хаммамизга маълумки, ўзбек тилининг ривожланиши, унинг давлат тили сифатидаги нуфузи ва мақомини ошириш билан боғлиқ тарихий ислоҳотлар даврида, учинчада яшайпмиз. Демак, ҳали олдимизда килинадиган ишлар бехисобdir.

Инсон, қочонки ўзи түғилиб вояга етган юртига меҳр-

муҳаббат қўйсагина, ўзининг она тили билан фархланиши хиссими чин дилдан тўйсагина, нафақат ёзувларга, балки ҳатто оддий тинши белгиларига ҳам эътиборли бўлади. Чунки тил, ёзув миллатнинг кўзгуси. Кўзгуни эса тоза, губорсиз саклашимиз шарт.

Шу ўринда бир мулҳоза: она тилимизга пойтҳаёт — Тошкентда муносабат шу ахвлодда бўлгач, арзимизни кимга айтайлик?

Ҳақли савол түғилди албатта: ахир, конун ўстуворлигини таъминлайдиган адлия, прокуратура деган идоралар бу холга нега жим, нега томошабин? Ёки уларга конун ижроси чарнибон мунтазам етказилишини назоратга олмаятилар.

Айниқса, ўкувчилар кундалик дафтарларини ҳам электрон шаклинида башкортганларидан кўра, болаларбон нашрларни ўкув даргоҳларига етказиш хусусида башкортганларидан кўпроқ самара бермайдими?

ЯНГИ ЙИЛДАН УМИДИМИЗ КҮП

1-6. Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси хузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги. Халқаро пресс-клуб. Миллий матбуот марказида ўтказилган тадбирларда турил вазирлик ва идоралар бевосита раҳбарлари соҳада амалга оширилаётган ишлар юзасидан мунтазам ахборот бериш амалиёти шаклланди ва улар журналистларни кизитирган барча саволларга жавоб бермоқдадар. Ўзбекистон Республикаси Президенти матбуоти котиги Шерзод Асадовни эса нафақат мамлакатимиз, балки хорижлик журналистлар ҳам хурмат билан тилган олишиади.

Хар хафта душанба куни Ўзбекистон Минлий матбуот марказида ўтган ҳамда бошланган хафта давомида Юртбошимиз иштирок этадиган ёки раислиги ўтказиладиган йигилишлар, қабуллар ва ташрифлар ҳақида – ўзбек, рус ва инглиз тилларида журналистлар иштирикда брифинглар ўтказилиши, ижтимоий тармоқларда ҳам тезкор ёритилиши ўйлуга кўйилганни кенг жамоатчилик, жумладан, халқаро ташкилотлар вакиллари, юртимиз ОАВ ходимлари эътироғига сазовор бўлмоқда.

“Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак” деган тамоил асосида юртошларимизнинг иорини енгил қилиш, ватандoshларимизнинг ҳаёт даражасини яхшилашга киришилганни хар қанча эътироғ қўлсак арзиди. Негаки, бундай сайды-харакатлар барча соҳада жамоатчилик назоратининг кучайшига олиб келди.

Бугун турли даражадаги амандорларнинг иш фаолиятига оммавий ахборот воситаларида холисона баҳолар берилмоқда, камчиликларни ошкора танқид қилиш билан бирга уларни ҳал этиш ўйлари ҳам кўрсатиб ўтимоқда.

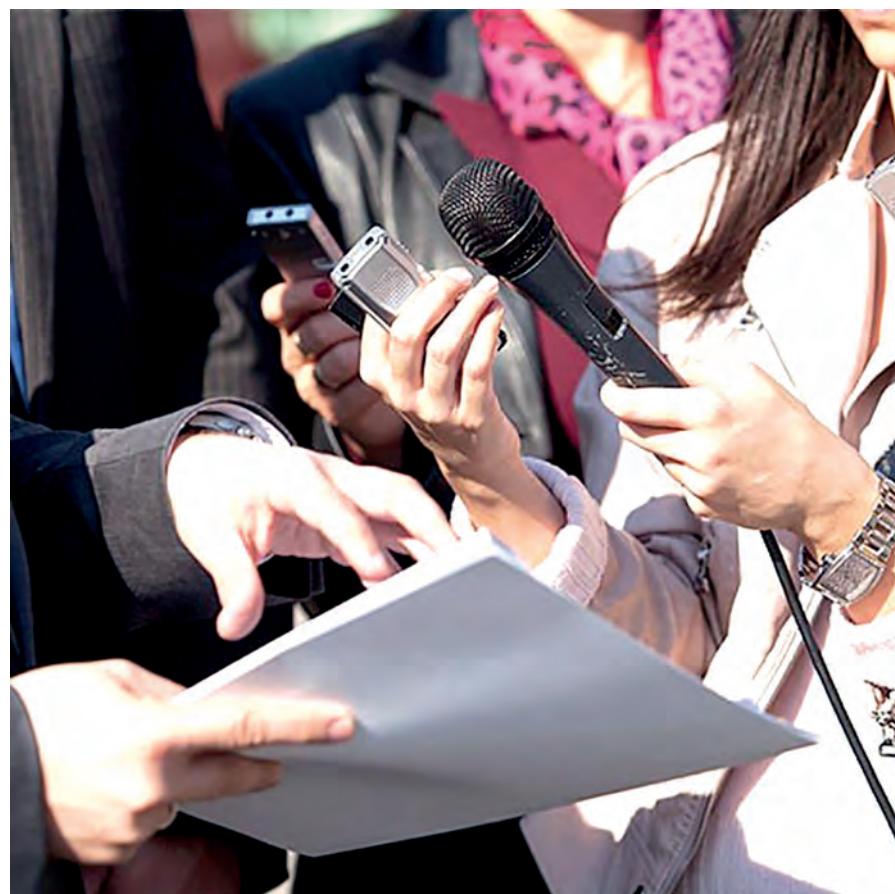
Давлат идораларининг жамоатчилик билан алоқаларини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бериладигани диккатта молик. Агар 2021 йилда давлат ва нодавлат ташкиллардаги ахборот хизматларининг манбалари — расмий веб-сайтлар, ижтимоий тармоқлардаги каналлар 559 тани ташкил этган бўлса, 2021 йилда бу раҳам 2410 тага етди. Оммавий ахборот воситаларидаги танқидий чиқишиларга вазирлик ва идоралар, хокимиликларининг ахборот хизматлари орқали тезкор муносабатлар билдириш амалиёти шаклланди. Бунинг тасдиғини давлат идоралари томонидан танқидий материалларга жавоб қайтариш кўрсаткичи йил сайн ошиб бораётганидан ҳам кўршиш мумкин.

Мамлакатимизда матбуот ва оммавий ахборот воситаларига кўрсатиладиган эътибор йилдан-йилга ошиб бораётгани, юртимизда кечётган кенг камарвли тарихий ислоҳотлар мазмун-мояхини таҳлилларни тарбиҳларни яхшилашга киришилганни ахборот воситаларида эътиборли тармоқларни таҳлилларни яхшилашга киришилганни ахборот воситаларида ўтказилади.

Яна бир мумхим масала: бугун матбуотда бирон-бир чеклой ўйқ. Аксинча, сўз эркинлигини таъминлашда, кўллаб-куватлаш борасида янгидан янги имкониятлар яратиб берилмоқда. Айниқса, электрон оммавий ахборот воситалари, сайтилар, телеграм каналлари шиддат билан ривожланмоқда. Журналист ва блогерларни кўллаб-куватлаш учун Миллий мисмедиа ишфаотларни ўтказилади.

Мамлакатимизда матбуот ва оммавий ахборот воситаларига кўрсатиладиган эътибор йилдан-йилга ошиб бораётгани, юртимизда кечётган кенг камарвли тарихий ислоҳотлар мазмун-мояхини таҳлилларни тарбиҳларни яхшилашга киришилганни ахборот воситаларида эътиборли тармоқларни таҳлилларни яхшилашга киришилганни ахборот воситаларида ўтказилади.

Айниқса, 2021 йил якунланиши арафасида тарқалган қувончли хабар оммавий ахборот воситалари ходимларини беҳад руҳлантириди. Тошкент шаҳри марказидаги Ўзбекистон матбуоти ва журна-

пертларнинг нуқтаи назарлари хусусида жонли кўрсатувларни миллион-миллион телетомошабинлар хўмига хавола этиб келдилар. Ҳолбуки, бундай имкониятларни 5-6 йил аввал тасаввур килиш ҳам кинин эди.

Ўша кезларда дунёда кечётган воқеалар ҳақида “Жаҳон” ахборот агентлиги мухбириларининг ахён-ахёда хабарлари берилади. Бугун эса “Дунё” номи билан бу агентлик ҳам ўз фаолиятини жонлантириди. Токиода булиб ўтган ёзи олимпиададан спортчи-ларимиз ютуқлари ҳақидаги муджаларни биринчи манба — ўзимизнинг журналистларимиздан олдик. Эътиборли жиҳати, кўнши мамлакатлар телеканаллари ҳам Ўзбекистон телеканаллари томонидан вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан худудларда ўнлаб минақавий семинарлар ташкил этиди.

Хусусан, Сирдарёда ўтказилган “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинарда Жиззах ва Самарқанд вилоятилари хамда Ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажриба алмашишини ўйлуга кўйиш мақсадида худудларда минтақавий семинарлар, давра сұхбатлари, учрашувлар ташкил этиш бўйича Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан худудларда ўнлаб минақавий семинарлар ташкил этиди.

Хусусан, Сирдарёда ўтказилган “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинарда Жиззах ва Самарқанд вилоятилари хамда Ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий семинарда Жиззах шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси олдига бир катор вазифалар кўйилганди. Шундан келиб чиқиб, ушомга томонидан ташкил шаҳрида фоилият олиб бораётган ошириш, ижодий салоҳитини юксалтириш, тажрифлари жараёнида ана шу энг чекка кишилек ахолигининг турмуш шароитини яхшилаш учун 8,7 милиард сум маблаг ажратиш топширигини берганди. Бу хайрли иш “Термиз таъминот саноат курили” корхонасига яшовничилик макомларига Урганч шаҳрида “Жамият ва оммавий ахборот воситалари” мавзусида минақавий семинар ташкил этиди. 2021 йил 12 ноябрда эса Ўзбекистон Журналистлари ижодий ушомаси ол

Мавзу керакми?

Янги йил оқшомидаги ўйлар

1-6.

Маҳаллада "Фалончининг келини ахлатни сувга тўкибди", деган гап-сўз кўпайиб, уч кунлик кепин уйига кайтиб кетади.

Шу иккι воқеа асосида "Тоғлар мадад сўрайди", "Келинчакнинг кечирилмаган хатоси" сарлавҳали маколалари ёзган эдим.

Журналист ўзи ишиштган газета ёки журнал билан бирга, бошқа манбаларни ҳам ўқиб туриши, бирор воқеа ёки муммонни ким қандай ёрттани, ҳамкаслари қандай ишиштганини кузатиб бориши кепак.

"Ишонч" газетасида журналист Алижон Абдурахмоновнинг бир-икки сатри митти қатраларини ўқиб көлдим: "Кино канчалик ҳәётни бўлмасин, ҳәёт кино эмас", "Оти борларнинг ҳаммаси ҳам от бокмайди", "Гул билан кутуб оламиз, ғулдаста билан кузатамиз". Бир қарашда жуда оддий, кўпчиликка маъмур фикрлар, аммо ҳар бирининг таг замирда чукур мушоҳада, ҳәётни умумлашма бор.

"Кўлликдан куткар, кулини бўйойин". Шу бир сатрнинг ўзига юз саҳифа шарх ёзиш мумкин. Кўмниңгир зулмидан кутупмоқчи, озод бўлмоқчи, одамга ўхшаб эмин-эркин яшамоқи бўлган одам... кул бўлишига рози. Ёмғирдан кутубли, қорга тутилмоқчи. Нима килип бўлса-да, озодника чиқиши кепак, аммо ниманинг ҳисобига?

Бир вақтлар – сабиқ итифоқи Хрушчев деган дехонцифат одам бошқарган кезлари, мамлакатда порахўрлик роса авжига чиқсан. Бусиз ҳеч бир иш битмаган. Биринчи раҳбар чўқмордай мушти билан столни зирқиратди, "бу нима деган гап, ҳаммаёқда порахўрлик, узат-узат, чўз-чўз, бир иллатдан зудлик билан кутилшишим керак. Бугундан бошлаб ҳамма раҳбарлар – вазирлар, прокуратура, суд ишга киришин, навбатдаги йигилишизимда топширик қандай бажарилгани тўғрисида менга шахсан ахборот берасизлар", дейди. Аммо кейнинг йигилишида ҳам, ундан кейинларнида ҳам ҳеч бир раҳбар оғиз очмай тураверади. Чунки, порахўрлик кучайдики, аспо йўй бўлмайди. Хрушчевнинг жаҳли чиқиб. "Сен ландовурларга оддий бир ишни ҳам топшириб бўлмайди, бу иш билан ўзим шуғулланман", дейди. Йигилиш Хрушчевнинг "Порахўрлини таг-туғи билан ўйқотсан менга қанча узатасизлар?", деган саволи билан туғайди.

Кимгидир шунчаки сўз ўйнидай туюлиб кетадиган бу гап ўз-ўзидан пайдо бўлган эмас. Собиқ жамият ҳәётида шундай дейишга асос бор эди. Бугун мамлакатимизда коррупция қарши кескин кураш бошланган, қуабиҳ иллатдан кутилшинг амалий чора-тадбирлари белгиланаётган экан, журналистлар, оммавий ахборот воситаларининг қўзи янада зийрк бўлиши керак.

Газета-журналнинг таҳририятларига одамлар турличи мурожаатлар билан келишади. Қайси бир жойда калондигом раҳбар уларни қабул килмайди, дардини эшитмайди, қайси бир ташкилотда ижтимоий адолат талаблари бузилгани бузилган, кимдир ҳалол меҳнати билан топган пулени (иш ҳакини) олполмайди. Кимдир даволанишига, уйжоғи, меҳр-муруватга мухтож. Кимдир қўлмаган айби учун айбламонда, қонунбузар қолиб, уни судрашмоқда. Бир жойда ноконунни курилиш, бошқа бир жойда ер дехонга эмас, умрида дала кўрмagan одамларга берилмоқда. Бирор нима узатасиранг, минг юргурнинг бефойда.

Бундай одамларни эшитишнинг ўзи катта гап. Аммо... кимни биринчи бўйиб ёшитсанг, у ўта жабдийдага ўхшаб кетади. Адабиёт газетасида ("Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетаси. Тах.) ишлаган йилларим шикоятиларни узуз-кун тинглган пайтларим кўп бўлган. Факат... уларнинг ҳеч бирининг кимдир айблаш баробарида, "Ониги, мендан ҳам озорк айб (каммилик) ўтган, хато килганин, адашганман, ўзимни тутолмаганим", деган эмас. Бунисига майли, аммо ҳақиқат, адолат излаб келган кишилар орасида "Ёрдам беринг, қанча ҳаражат бўлса, мана, мен тайёрманд", дегувчилар ҳам оз эмасди. "Улма, ҳаражат" деган макомланинг шумоҳада билан ёзғанинан.

Алижоннинг яна бир қатраси: "Кўтарилиш учун эгимла, кўтариши учун эгил!". Бор-лўги бешта суз. Шундай яшалган, яшалаштган умрлар борки, уларнинг эгалари бошқарлардан кўра баландроқка кўтарилиш, ёғли лавозимларни эгаллаш, ўзлари учун шохона шароит яратиб олиш, бир сўз билан айтганда – ҳаммиша эътиборда, олдин каторда бўлиш ҳакида ўйлашади. Умрни шунга сарфлашади.

Бошқа бир тоифа одамлар ўзларини ўзлари якалаб, дунёга зарда килиб, кўринган одамга нолиб, дилини сиёхлаб яшашади. Ҳамма ёмон, ҳамма иш хотүғри, ҳаммаси ишкан. Бундайлар бирор жойга ўткес, ўтирилди қарашмайди ҳам. Аммо... қачон ва қаерда ҳозир бўлиши, кимга салом бериш, "эгилиш"ни ўнрига кўйишади. Зифирдек манфаат учун отдан эмас, филдан тушишга ҳам тайёр. "Бу одамни,

асли, жиним сўймайди, аммо тўғоннинг бошида турбиди-да, ҳар эҳтимолга қарши куллук қилиб турганин мъяқул", дейишиди. Бу – уларнинг бosh фалсафаси. "Чеккадаги одам" сарлавҳали маколам шундайларга бағишланган: "Ўзин чеккага олган одам ҳеч нарсага жавоб бермайди, зиммасида ҳеч қандай масъулият йўқ. Нега шундай десанғиз, бамайли хотир: "Ха, энди биз – бир чеккада турган одам бўлсак. Ана, бошқалар бор-ку", дейишиди.

Не бахтки, миллатнинг, эл-юртнинг, ҳеч бўлмаса маҳалланинг бирор муаммосини ҳал қиласа кўнгли хотиржам бўлмайдиган, шу ишидан ҳаловат топадиган, виждони олдида азобга қолишдан қўрқадиган одамлар бор.

Уларнинг ҳар бири ҳақида адоқсиз ёзиш мумкин.

Бир ийли йўловчи машинада водийга бордим. Кўринишидан камгап, сухбат-хангомага йўкрок бир киши ҳамроҳим бўлди. Анча вақт жим кетди, қарасам, манзилга итунимизча ҳам ҳеч биримиздан садо чиқмайди. Чидамизай, ўзим гап бошладим. Бир-иккита латифа айтдим, миёнки кўтарилишади бўлди. Шунинг ўзи кифоя дедим-да, ким бўлиб ишишани сўрадим. – "Олти фазандингнотиши" вазифасида ишлайдим", деган бўладими? Ҳа, айнан шундай дебди. Бундай жавобга қизиқирик қолганини кўриб, янада мухим гап айтди. Манъоси: болалар ховлида ёки бошқа бир жойда ўзаро жанжаллашиб коплишса, ота-оналар аксарият холларда айни кўшинин боласига тўнкашади. "Шу ярамасга кўшилиб, кўйининг оғиздан чўл олмайдиган болал бўзилди", дейишиди, аммо ҳеч вақт "Айб менинг зумрашамада-дир, балки у бошлабандир", дейишмайди...

Манзилга етгучна "Боланғизни биласизми?", деган маҳалланинг ҳаёлимда ёзиб тутадиган, козога кўчириш қолди, холос. Тошкентга қайтгач, янада пишишиб, оқка қўйираётганинда бошқа бир фикри ўқиб көлдим. Ишонинг, вужудим титраб кетди. Нима эди ўша фикр?

Болалар бочасида узоқ йиллар ишишаган тарбияни аёл ота-оналар кечки пайт фарзандларини ўтга олиб кетаётуб, тарбиячига қандай савол беришларини ўрганини ўрганиди. Юздан тўқсан тўқиз ҳолатда улар болаларининг иштасига, қандай овқат етагина кизиқишишар экан. Йигирма йил ичидан бирорта она ёки ота: "Болам қизғончик эмасми, кўйирчок, ўйинчок талашмайдими, ўзидан кичикларни хафа қилимайдими?", деб сўрамаган экан.

Маколани шу фикр билан бойитиди ўзлон қилдим. Ҳар замон – ҳар замонда унга кўз ташлаб турман.

Кўп йиллик одатимга кўра бу йил ҳам Янги йил оқиомини бедор кутиб олдим. Президентимизнинг ҳақимизга йўлларага йангни йил табригини ўшиштадим.

Дунё дунё бўлганидан бери ислоҳот деган сўз оғиздан тушмайди. Ҳар бир раҳбар жиддий ўзга-ришларга кўп уради. Аммо... уларнинг кўпти натиха бермайди. Бунинг боиси – кўп ҳолларда ҳокимиятни бошқарувига келган етакчилар тарихга ислоҳоти сифатида кириши ўйлади, холос. Янни ислоҳот инсон учун эмас, ислоҳоти деган ном учун бошлашади. Инсон қадри, шаъни, роҳат-фароғати, ҳәётидан розилиги, фарзандларининг камоли билан ўйнлашмаган ҳар қандай ислоҳот, у қандай номла нишидан қатъи назар, когозларда колиб кетади, ҳәётида эмас, соҳта хисоботларни безайди. Бу безак бора-бора ката алдовларга олиб келади. Агар мендан ҳамони иккilonan ўтган айрим ўзимизни килишади: "Ўзбекистоннинг янги даври нимадан бошланди?", деб сурашса, тутуб:

"Инсон номини улуғлашади, қади-бастини тиклашдан, ҳалк дардини тинглашдан, очиқ мулокотдан бошланди", деб эздим, албатта.

Янги йил оқшомида ҳаёлини ўзларини ўзлари якалаб, дунёга зарда килиб, кўринган одамга нолиб, дилини сиёхлаб яшашади. Ҳамма ёмон, ҳамма иш хотүғри, ҳаммаси ишкан. Бундайлар бирор жойга ўткес, ўтирилди қарашмайди ҳам. Аммо... қачон ва қаерда ҳозир бўлиши, кимга салом бериш, "эгилиш"ни ўнрига кўйишади. Зифирдек манфаат учун отдан эмас, филдан тушишга ҳам тайёр. "Бу одамни,

Янги йил оқшомида ҳаёлини ўзларини ўзлари якалаб, дунёга зарда килиб, кўринган одамга нолиб, дилини сиёхлаб яшашади. Ҳамма ёмон, ҳамма иш хотүғри, ҳаммаси ишкан. Бундайлар бирор жойга ўткес, ўтирилди қарашмайди ҳам. Аммо... қачон ва қаерда ҳозир бўлиши, кимга салом бериш, "эгилиш"ни ўнрига кўйишади. Зифирдек манфаат учун отдан эмас, филдан тушишга ҳам тайёр. "Бу одамни,

"ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТИКАСИ ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ" ЯРАТИЛАДИ

1-6.

Биз бу жараёнда энциклопедиянинг узоқ муддатга мўлжалланган, сифати ва савиаси жихатдан юкори талабларга жавоб берисини назарда тутишимиз, – деди О.Усаров.

Тадбир қатнашчилари томонидан энциклопедиянинг тарихий, илмий манбалярдан унумли фойдаланиси, ҳар бир маълумот ўта аниқ ва асосли бўлиши лозимлигига эттибор қартиди.

Фикр, таклиф ва мулоҳазаларга бой кечган тадбирда Муҳтор Худойкулов, Карим Баҳриев, Файзулла Муминов каби кўплаб устоз журналистлар томонидан Туркистанда миллий ўзбек матбуотининг юзага келишидан бошлаб, жадидлар матбуоти, совет

матбуотининг фаолиги билан бир қатorda мустақиллар даври журналистикасинын махсус муроҷаотига сазовор бўлган икодкор хўб гапни, бугуннинг башганинг айтиб. Хорижий ўкув юртларидан бирорида, аниқлар, унинг бир факультетида ҳар йили иккита мингта яқин талаба тасвири санъат, музик, театр соҳаларини ўрганишар экан, уларнинг ҳаммаси санъаткор, мусикашун, тарихий, санъаткор, амалга оширилган юзага келишидан бошлаб, жадидлар матбуоти, совет

матбуотининг фаолиги билан бир қатorda мустақиллар даври журналистикасинын махсус муроҷаотига сазовор бўлган икодкор хўб гапни, бугуннинг башганинг айтиб. Хорижий ўкув юртларидан бирорида, аниқлар, унинг бир факультетида ҳар йили иккита мингта яқин талаба тасвири санъат, музик, театри, санъаткор, амалга оширилган юзага келишидан бошлаб, жадидлар матбуоти, совет

матбуотининг фаолиги билан бир қатorda мустақиллар даври журналистикасинын махсус муроҷаотига сазовор бўлган икодкор хўб гапни, бугуннинг башганинг айтиб. Хорижий ўкув юртларидан бирорида, аниқлар, унинг бир факультетида ҳар йили иккита мингта яқин талаба тасвири санъат, музик, театри, санъаткор, амалга оширилган юзага келишидан бошлаб, жадидлар матбуоти, совет

матбуотининг фаолиги билан бир қатorda мустақиллар даври журналистикасинын махсус муроҷаотига сазовор бўлган икодкор хўб гапни, бугуннинг башганинг айтиб. Хорижий ўкув юртларидан бирорида, аниқлар, унинг бир факультетида ҳар йили иккита мингта яқин талаба тасвири санъат, музик, театри, санъаткор, амалга оширилган юзага келишидан бошлаб, жадидлар матбуоти, совет

матбуотининг фаолиги билан бир қатorda мустақиллар даври журналистикасинын махсус муроҷаотига сазовор бўлган икодкор хўб гапни, бугуннинг башганинг айтиб. Хорижий ўкув юртларидан бирорида, аниқлар, унинг бир факультетида ҳар йили иккита мингта яқин талаба тасвири санъат, музик, театри, санъаткор, амалга оширилган юзага келишидан бошлаб, жадидлар матбуоти, совет

матбуотининг фаолиги билан бир қатorda мустақиллар даври журналистикасинын махсус муроҷаотига сазовор бўлган икодкор хўб гапни, бугуннинг башганинг айтиб. Хорижий ўкув юртларидан бирорида, аниқлар, унинг бир факультетида ҳар йили иккита мингта яқин талаба тасвири санъат, музик, театри, санъаткор, амалга оширилган юзага келишидан бошлаб, жадидлар матбуоти, совет

матбуотининг фаолиги билан бир қатorda мустақиллар даври журналистикасинын махсус муроҷаотига сазовор бўлган икодкор хўб гапни, бугуннинг башганинг айтиб. Хорижий ўкув юртларидан бирорида, аниқлар, унинг бир факультетида ҳар йили иккита мингта яқин талаба

Искандар РАХМОН

ВАТАН — МЕХР ҚҮРҒОНИ

Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучлари ташкил этилганлигининг 30 йиллигига

Муаллиф ҳақида:

Искандар РАХМОН — 1937 йили Тошкент шаҳрида таваллуд топган. Тошкент давлат тиббёт институти (хозирги Тошкент тиббиёт академияси)да тахсил олган. Куролли Кучлар фахрийси, истеъфодаги тиббий хизмат подполковниги, соглини саклаш аълоюси, Ўзбекистон Ёзувчилар ва Журналистлар ижодий уюшмалари аъзоли.

Унинг она Ватанга мухаббат, бўрчаг садоқат, ҳарбий-ватанпарварлик маевузидаги 30 дан зиёд наэмий ва насирий асафлари эълон қилинган. 50 дан ортиқ шеърлари таникли хонандалар, ҳарбий хизматчилар, ижодий ёрухлар томонидан ижро этилган. Айни пайтда Искандар Раҳмон Ўзбекистон фахрийларининг ихтиоми оғолиятимни кўллаб-кувватлаш "Нуроний" жамгармаси Башкаруви ҳузыридае "Ёшлар билан ишлана гурух" ҳамда Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Фахрийлар ташкилоти марказий Кенеаши аъзоли.

ЎЗБЕКИСТОН ПОСБОНЛАРИ

Сизга салом, энг олий калом,
Ўзбекистон мард пошибонлари!
Сизга таъзим, Сизга эхтиром,
Эй баҳодир, пахлавонлари!

Орзуингиз — Ватан тинчлиги,
Шарафлидир қасбу корингиз.
Сафларнинг ихам, зичлиги
Кудратнинг, куч-мадорнинг.

Ўз измида ҳушёр ҳамиша,
Эзгу ишга сафар бар шерлар!
Еру осмон, тог-довон оша
Марду майдон, музффар эрлар!

Ўзбекистон гуллаган диёр,
Осмони тинч, бегубор бўлсин!
Жарангласин тарона, алёр,
Посбонлари доим бор бўлсин!

ВАТАН — МЕХР ҚҮРҒОНИ

Эр кишининг кўнглида
Эгарланган от бўлар.
Она-Ватан туйғуси
Дилига жо, ёд бўлар.

Ватан — меҳр қўрғони,
Иймон унинг қалқони.
Эр йигитлар Ватанинг
Марду майдон пошибони.

Нақорат:

Она-Ватан кўридири,
Ифтихори йигитлар!
Эл бошига иш тушса,
Халоскори йигитлар!

Омон бўлсин ҳамиша
Жасур ўғлон, йигитлар!
Қадамидан ўт ҷақнار,
Қўкси қалқон йигитлар!

Ёниб яшаш ёлқини
Кўйдирсан хас-евларни!
Ёниб яшаш тўлқини
Бузсин тўсик, говларни!

ЭЛИМ ОЙ, ЙОЛДУЗИМАН

Жамолиминг бир қаранг,
Камолимга бир қаранг,
Ибоболимга бир қаранг,
Тимсолимга бир қаранг!

Нақорат:
Элим ой, юлдузиман,
Офтобиман, юзиман!
Тўмариси, ўзиман,
Тигдай ўтқир сўзиман,
Ойбарчини, қизиман,
Посбониман, кўзиман!

Энг навқирон ёшимда,
Хўмо куши бошимда,
Дуст, қардошим қошимда,
Омад, баҳт ёр ишимда!

Нақорат:
Ўзбекистон — Ватаним,
Эй, бебаҳо гулшаним,
Бош кўтарса бир ғаним,
Мушт бўлади жон-таним!

ЧАВАНДОЗМАН, ШОВВОЗМАН!

Учқурумнинг манглайи қашқа,
Ёвқурумнинг манглайи қашқа,

Отлар аро хислати бошқа,
Элга холос хизмати бошқа!
Чавандозман, шоввовз йигитман,
Ёв устида қора булатуман!

Тулпоримни кун-тун қарайман,
Ёлларини силаб, тарайман,
Уни миниб сувлар кечаман,
Тоғу тошда елдай учаман!

Чавандозман, шоввовз йигитман,
Ёв устида қора булатуман!

Отим чотса дўлпира дўлпира,
Фов бўлпома үнкүри чункир.
Олов чақнаб тўёлпаридан
Еру осмон титрайди дир-дир!

Чавандозман, шоввовз йигитман,
Ёв устида қора булатуман!

Бедовим-ла хизмат изимда,
Кечакундуз бедор, хушёрман!
Ғаним ўйин шу он, бир зумда
Пуч қилишга шайман, тайёрман!

Чавандозман, шоввовз йигитман,
Ёв устида қора булатуман!

Мақсадимиз — эл осойиши,
Матлабимиз — эл кушоиши,
Тинчлик, зафар — дил намойиши,
Истиқболнинг ўғлонларимиз!

Истиқболнинг пошибонларимиз!

Жаранглайди қўшиқ-қўйимиз,
Истиқболнинг ўғлонларимиз!
Истиқболнинг пошибонларимиз!

Юракларда Ватан туйғуси,
Диёримиз порлоқ келгуси,
Она юртга тиргак бўлгуси,
Истиқболнинг ўғлонларимиз!

Еру кўқда, сарҳадда ҳушёр,
Метин сафда хизматга тайёр,
Ёв хийласин қўлгувчи тор-мор,
Истиқболнинг пошибонларимиз!

Мақсадимиз — эл осойиши,
Матлабимиз — эл кушоиши,
Тинчлик, зафар — дил намойиши,
Истиқболнинг пошибонларимиз!

ОЙҚИЗ

Ойқиз, ойдек жамолинг,
Лабингда нукта холинг,
Қалам қошинг, хилолинг,
Бўлсиз менга раво қиз,
Муҳаббатинг даво қиз.

Сен кезмасон боғимда,
Соғинганим чогимда,
Кўзгинам, қарогимда

Қўнглум уйи зиёсиз,
Сенсиз, меҳрийесиз.

Ойқиз, боққин кўзимга,
Ишон йигит сўзимга,
Ёр бўлмасанг ўзимга
Умрим ўтар маъносиз,
Сенсиз, гули раъносиз.

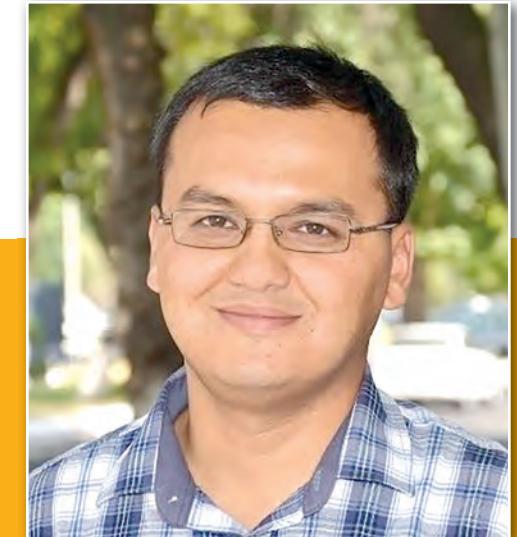
Лаблари лола, Ойқиз,
Қалби зилола, Ойқиз...

БАЙРАМИНГИЗ БЎЛСИН МУБОРАК!

Ўзбекистон мард ўғлонлари,
Баҳодирлар, пахлавонлари,
Тинчлигимиз чин пошибонлари,
Байрамингиз бўлсисн муборак!

Қайда бўлманг, ерми, осмонда,
Томги, дала, чўл, бибонда,
Бу мукаддас она маконда,
Байрамингиз бўлсисн муборак!
Ватан ишик кўнглингиздадир,
Юрт тақдирни кўнглингиздадир,
Нигоҳимиз йўллингиздадир,
Байрамингиз бўлсисн муборак!

Сизга таҳсис, ботир йигитлар,
Оловорак нодир йигитлар,
Кўкси қалқон чайр йигитлар,
Байрамингиз бўлсисн муборак!

Муаллиф ҳақида:

Жасур КЕНГБОЕВ — 1985 йил Чироқчи туманидаги Кўқдала қишлоғида туғилган. Ўзбекистон Давлат жаҳон тилларни университети ҳалқаро журналистика факультетини таомилган (2007 йил). "Истебод мактаби" VII республика ўйиб ижодкорлар семинари истироҳоси. "Кўхна белбог" (2016 йил), "Юракнинг бир чети" (2019 йил), "Ўзбекнинг қарзи" (2021 йил) номли китоблари чон этилган.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг аъзоли:

онаси ўйчан ҳолда. — Мактаб кийимларингни бутлаб олардинга, аттант...

Сарварнинг гапини эшитиб бўлгач, онаси негадир кўзи митиллади. Оҳори тўйилиб, ямок тушган чит кўйлагининг этагига мижояридан қалқан ёшни артар экан, Сарварнинг бушини силаб қўйди.

"Кўявер, болам, — деди. — Эгасига буюрган сенгажм буюрмас эди. Агар сизлар топлар пулни кўриб, кўзлари ўтилади.

Сўнг маътраб ётган кўйларга ошқовқ пўчоғини ташлаганини ташқарипаган экан...

Сарварнинг гапини эшитиб бўлгач, онаси негадир кўзи митиллади. Оҳори тўйилиб, ямок тушган чит кўйлагининг этагига мижояридан қалқан ёшни артар экан, Сарварнинг бушини силаб қўйди.

Эртаси куни учовлон мактаб боргач, синфона эшиги олдида директорга дуч келиши. Дириекторнинг афт-ангорига ҳам қарамасдан салом берди. Алиқ олган директор:

— Сизлар кандайдир пул топлиб олибизлар, деб эшитдим. Шу ростми? — деди директор.

— Доллар! — деде билағонлик қилди Зоҳиджон.

— Ха, ўша доллар қани? — деди директор.

— Мана, — деди Зоҳиджон ва чўнтағидан пулни чиқарди.

Дириекторнинг ҳам пулни кўриб, кўзлари ўтилади.

— Қани, бу ёққа бер-чи, бир кўйран...

Зоҳиджон худди жиноят устида кўлга тушганекар саросималанди. Гўё, директор ҳозир учовнинг ҳам кўлогидан чўзиб, пулни олиб қўяди ва қайтиб бермайди. Шуни ўйлаб, хаво-

тигана-хавотирлана пулни узатди.

Дириектор пулни сиртидан сийалап бўруди.

— Оригинали экан, — деди. Сўнг учовлонга синовчан тикилиб сўради: — Хўш, нима қилмоқчиликлар эди?

— Бўйли олмокимиз, — деди Шерали сенинга, хавотир араплаш.

— Ҳимм, шунаками? — деди директор.

Бу катта пул. Сизларга кўплик кимайдими?

Болаларнинг юраги шув этди, худди кўлтигидан тарвузи тушиб, ёрдиди.

Дириектор индамасдан пулни костюмининг ички чўнтағига солиб қўйди.

— Кўнгироқ чалинди, қани, тез дарсга кирингарчи, — деди.

Уч оғайни ҳўмайди. Юзларида норозилик кайфияти зуҳур бўйлиб, шалвирабгина хонадан қелиши.

— Тамом! — деди Зоҳиджон. — Пулдан айрилди.

Шерлини кимайдими? — деди.

— Бу куда кўп пул бўлади... — деди.

— Тахминан билдишни ўтади.

— Онанга чоннинг сўмдан ошади. Ҳар бирининг юзига зиннаги турдидан тегади.

Семиз-семиз ракамларни кўз олдига келтирган учовлоннинг кўзлари ёниб кетди.

Муаллима пулни қайтариб берди ва журналини кўлтиқлаганча қелиши.

— Жуда соз бўлтида, — деди Зоҳиджон.

— Сизларни пинагини бузмай. — Сенгинанинг кўлингига пул тушмаганини яхши.

Компьютерхонадан бери келмай қўясан.

— Э-э, чатоқ бўлти-куни, — деди Шералининг сизига ишлатишади...

Бирдан зулматдай синхрона чароғон бўлиб кетгандай бўлди. Уч дўстнинг юраклари хапирди.

Уч оғайни ҳўмайди. Юзларида норозилик кайфияти зуҳур бўйлиб, шалвирабгина хонадан бери келмай қўясан.

Сарвар индамади.

Учовлон йўл-йўлакай шивир-шивир қилиб, олажак нарсаларини хомчўт қилиб борди.

— Мен бу пулга бир ҳафта хот-дог ва гамбургернинг каттасидан олиб ейман! — деди Зоҳиджон.

— Мен нарсаларни хомчўт қилиб борди.

— Котт

СУХБАТ

Тземин Итион Цай ҳақида:

Хитойлик адабиётшунос олим ва таржимон Тземин Итион Цай Хитой провинцияси Тайвандо туғилган. У фан номзоди илмий даражасига эга, шунингдек, кимё мұхандислиги ва амалы математика бўйича магистр дипломлари соҳиби. У фан, мұхандислик ва адабиётта умумий ва ижобий қизиқишни саклаб қолган ҳолда, кене кўламили тажрибага эга олим ҳамда моҳир шоир, эссеист, романист, мұхаррир, таржимон, мұхандис, математик. Унинг адабий ижоди табиатни тасвирлаш, хис-тигулгар ва инсонийлик анамоти-мияси, ёзу, график ёзу ве уларни ўзаро боғликларига ихтисослашган. У ўз мамлакатидо ўкув материалларини сизлаб чиқарши билан бирга, таълим таъфуотларини амалга оширади. Кўплаб миллий адабий мукофотларга сазовор бўлган. Ижодий намуналари кўплаб антологияларда, 50 дан ортиқ мамлакатларда китоблар, журнallар ва газеталарда нашр этилган. Дунёнинг 20 дан ортиқ тилларга ўсерилган. У ҳозирда Тайвандаги Осиё университетининг профессори, "Ўқиши, ёзиши ва ўқитши" академик журнали мұхаррiri. Шунингдек, Тайвандаги Хитой тили ойлик журналиниң кўп ўйлардан бери ўз йўналишидаги саҳифаларини юритади.

"АДАБИЁТ ҚОҒОЗДАН ҚОЧИБ, БАРИБИР ЙЎҚ БЎЛИБ КЕТМАЙДИ"

Хитойлик адабиётшунос олим ва таржимон Тземин Итион Цай билан "Hurriyat" учун маҳсус

Шерзод Комил Халил: Қадрли Тземин Итион Цай, келинг сүхбатимизни кўп асрлар тарихга ва буюк анъаналарга эга Хитой адабиётидан бошлилар. Қадимига Хитой шеърият, ўрта аср Хитой поэзияси ва бугунги Хитой шоурларини нима боғлади? Сизнинг призманлизида бу жа-раён нималарда акс этади?

Тземин Итион Цай: Ўйлайманки бу жа-раён бошқа дунёлардаги қадимици цивилизациялардан катта фарқ қилимайди. Ал-батта мероснинг узоқ тарихга эга бўлиши ўзига хос шон-шухрат, ўзгача кувонч, лекин айни дамда ўзига хос ю ҳамдир. Бу ҳамма учун, ўзувчилар учун ҳам, файло-суфлар учун ҳам, олимлар учун ҳам, рас-сомлар учун ҳам, умуман бирор нарсага эришмоқи бўлган ҳар қандай инсон учун бир хил талаб. Минг йиллар давомида Хитой шеъриятининг эволюцияси ҳеч қандай кутилмаган ҳодисаларсиз кечди. У, шунингдек, нисбатан чекланмаган архаклиқидан кўплаб чекловларга дучор бўлган метрик шеъриятта айланди. Айниқса, Танг ва Сонг супулалари даворида адабиётимиз, ҳозирги замонда озодликка интилаётган янги шеърлар, янги поэзия умумизтироф этилгunga қадар, ҳақиқатан ҳам узоқ ва мурракаб эволюциони бошидан кечирган.

Алалхусус, мен бу жа-раённи шоҳиди бўлганимдан жуда баҳтиёрман, лекин шундай бўлса-да, шахсан бундай вақт гирдо-бida қолиши хоҳламасдим. Бу қандай-дир кераксиз ташвиш, албатта вақт орқага қайтмайди, янгилик эса анъаналарни буз-майди. Агар замонавий шоирнинг ижодий призмаси келажакни аks этира опса, у ўтмишини тўлиқ, тўсизис тушунтириш қобилиятига эга бўлади, зеро, бугунги кунимиз биз учун замонавий қальба бўлса, ўтмиш унинг таянича ва зарурий шартидир. Тўғи ва ба-тафсил тавсиф беришм керак бўлса, мен буни фалсафа сиратида кўришина афзал кўраман. Шахсан мен шеър ёзиши ўзига хос маҳорат деб хисоблашга қўшилмайман, негаки бу ирқ, мавзу, минтака ва мамла-ката қараб фарқ қилимайди. Демак, бу са-волга фалсафий охандга жавоб беришга руҳсат берсангиз, ижодкорларнинг барча ижодий ишлари, у шеърми, ё насрдаги романими, инсон табиатини таҳлил қиласди деб умид қиласиз.

Шерзод Комил Халил: Анъанавий Хитой наси, унинг бугуни ва истикболини белгелаб берувчи омиллар ҳақида нима деб оласиз?

Тземин Итион Цай: Мен бу савол ортида қандай маъно ётишини тулиқ тушуна олмайман, бунга асосиз сабаб шуки, бир хил савол ва жавобларни миямда тақорон инъикос этмайман. Зеро, шахсан мен узоқ вақт давомида анъанавий хитой маданияти ҳақидаги бўйимларни очкӣ шимчига каби ўзлаштириш учун бутун ҳаётим кунчии деярли тутатдим, лекин мен унинг келажаги ҳақида, ҳатто сиз диккәт марказга тортиша ундаётган нарс ҳақида қайтуришга бир со-ния ҳам сарфламадим. Мен атрофимга қарадим ва ўз фикримга риоя қилиш учун жуда кўп сабаблар борлигини аниқладим. Ҳеч ким келажак истикблини аник айти ол-майди, шунинг учун бу ҳақда ташвишларни керак. Чунки истикблор йўл че-тидан поездга кўп силкитаётган гўзлаплик сингари биздан описда мавжуд бўлиб, вагоннинг йўналишини вагондаги йўловчилар аса, жиловни ушлаб турган поездон бел-гилайди.

Ўша насрнинг сизнинг ётиборингизни жадал қилишига сабаб, унинг Хитой адабиётидаги ўзига хослиги бўлиши мумкин, бу эса хитой адабиётининг дунёнинг бош-

Hurriyat

Musulm gazeta

Муассис:
Ўзбекистон
Журналистлари
ижодий уюшмаси

Бош мұхаррир

Абдурасул ЖУМАҚУЛОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси
Матбуот ва ахборот агентлигига 0080 — ракам билан
рўйхатта олинган.

Хажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2.
Баҳси келишилган парҳа

Таҳририятга келган хатлар доимий

эътиборимизда.

Мақола ва ҳабарларда кеттирилган

маълумотлар учун

муаллиф жавоблар.

Адади: 5000

Буюргма — Г-150

Топшириши вакти — 21⁰⁰

1 2 3 4 5 6 Топширилди — 01²⁰

ТАРБИЯ

РАНГЛАРДАН ЁМОНЛИК ИЗЛАМАНГ!

Ҳаётимиз турфа ранглардан иборат. Уларни кўриб кўзимиз кувнайди базъида. Ахир мовий осмон ва уммон, ям-яшил водийлар, алвон лолаларни ўзга ранга тасаввур қила оласизми? Ўрни келганди айтиш позимки, ран аслида оптика диапазондаги электромагнит нурларининг субъектив талқини эканлигидан кўпчилик бехабар. Соддарақ қилиб тушунтирадиган бўлслак, ранг — бу кўзимиз илғайдиган ёрӯғлик тўлғинлари бўйли, уни узун-қискалигига қараб ҳар хил кўрамиз. Бу рангнинг физик таърифи. Лекин унинг ҳаётимиздаги ўрни бекёиёс.

Аввало, у маданиятнинг ажралмас қисми сана-лади. Инсонлар рангларни турли маънога эга сифатида ҳам қабул қиласди. Ҳусусан, оқ ранг поклик, кора ранг эса ёвузилик, яшил ранг ёшлиқ, қизил то-мирдаги оқаётган қон ҳаёт тимсоли каби.

Кўй бўлгани ўйқ, ижтимоий тармокларда турфа рангли болалар ўйинчоқларидан эхтиёт бўлиш ке-раклиги ҳақида видоеҳобаён тарқалди. Нима эмиш, бу рангли ўйинчоқлар номақбурлар тарғиботчилирининг белгиси бўйли, болаларга салбий таъсири кўса-тараф экан. Бу мурҳомаларга қўшилиб, уни ёқлаб чиқсанлар ҳам бўлди, афуски. Қўлдан қийик ахта-риши деб шуни айтсалар керак.

Психологлар бола тарбиясида айнан рангларни ўрни борлигини алоҳидан ташкидлашади. Ҳар бир инсоннинг ёшлигидан севимли ранглари бўлади. Шу турфай инсон кийм танлаш, ўйни жиҳозлар билан безатиш ёки таъмираш ишларидан ҳам айнан шу рангга кўпроқ мурожаат қиласди.

Мутахассислар олиб борган тадқиқотни тарни-лиларига кўра, ранг нафақат инсон онги ва руҳниятига, балки жамики жонзотларга таъсири кўса-тади. Жумладан, пашшада олиб борилган тажрибада аниқланишича, улар кўринган таъмираш экан. Бир хонанинг барча жиҳозларини, деразаларини кўк ранга бўйб, факатнина бир кичинча дер-раза бўйлмай копдирилибди. Айни пайдада барча пашшада фақат бўялмаган деразага кўнишибди. Чининлар ёса ақсанча, кўк кийимдаги инсонларга кўпроқ ҳужум қилиши таърибаларда кузатилган.

Психологлар ҳам рангларни узоқ вақт даво-

мида ўрганиб қуйидаги хулосаларга келишган: қизил — асаб тизимига кучли таъсири кўса-тади, шунингдек, икодкорликка ундаидиган фаол рангид. Руҳияти тинчлантирадиган ранг эса яшил сана-лади. Ҳаворанг, зангори — ранглар ҳам тинчлантириши баробарида тана ҳароратини пасайтириш, қон босимини мъёрга келтириб, оғрики сусайтириш хусусиятларига эга. Илоҳий хиссиятлар ва ҳаёлпастларка мийилликни сиёх ранг ва бинафша ранг ўтигодат. Жигар ранг — асаби ҳолатдаги инсонлар танлайдиган ранг; қора ранг — таңқид ва оқ таңқид.

— Рангларга шунчаки ранг деб эмас, балки ҳаётимизда таъсири кўса-тади ташкидлашади. Инсонлар рангларни турли маънога эга сифатида қараш позим, — дейди психолож Мақсаду Сулеймонова. — Боиси улар инсон руҳияти, кайфияти ва ҳатто инсон саломатлигига ҳам ўз таъсирини кўса-тади.

Демак, ўсиб келаётган болаларимизга она та-бият ато этган барча рангларни танишириши, ўрни ташунтириш шарт. Зеро, ҳар бир рангнинг ўз ўрни, сехри бор. Ана шу оддий ҳақиқатини англаби-тиши кийин иш бўлмаса керак.

Маълумки, бола З ёшгача ўзининг қўриш қо-билиятидан тўлаплигича фойдаланмайди. Мурғак гўдак сариқ, заргалдоқ ва қизил ранглардан иборат саноқли тусларни кўра олади. Бола 5 ёшта тўл-гандагина турфа ҳил ранглар ичидан маълум бир тусни фарқлар ола билади.

3-4 ёши гўдаклар турли нарса ва жисмлардан иборат дунёни ўзлаштира бошлайдилар. Улар турли харакатчан ўйинларга ишқизоб бўладилар. Бу даврда ранг мухим аҳамият касб этиб, гўдак тасаввуридаги оламнинг ажралмас қисмига айла-нади.

Ҳар нарсани таҳлил қилиб, унга теран нигоҳ бинан қараган яхши. Лекин бу борада мъёрги ишлари таъсири кийиндаги яхшиларни танишириши, ҳар нарсанни таҳлил қарашни таъсири кийимдаги инсонларга кўнишибди. Зеро, "Ҳикмат излаганга ҳикматидир дунё".

Гавхар САЙДУЛАЕВА.

РАССОМ ХАНДАСИ

Хусан СОДИКОВ чизган карикатура.

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар ҳокимлигига Йўловчи транспортининг барча турлари ҳаракатини лицензиялаш ва му-воғифлаштириш Департаменти томонидан Маронтиди Юрий Федоровичга 2018 йил 1 марта кўни бе-рипган O'ZR №006797-рақами шаҳар йўловчилар транспортидан белуп фойдаланиш учун берилган гувахномаси йўқолганилиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент Давлат юридик институти томонидан Муротов Аловуддин Темировичга 1996 йилда С-213 рақам билан қайд қилинган 134637-сонли диплом йўқолганилиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Маизилимиз: 100011, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-йи. Elektron manzil: gazzhurriyat@mail.ru; info@uzhurriyat.us
Газета таҳририят компютер марказида терилиди ва дизайнер Э.Ёдгоров томонидан саҳифаланди.
Навбатчи: К. Рўзиматов. Мусаҳид: Ш.Убайдуллаева.
"Шарқ" НМАК босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-йи.